

Begrip	Betekenis
Adaptief vermogen	De adequaatheid van het gedrag waarmee iemand op zijn omgeving reageert.
Afasie	Taalstoornis, gekenmerkt door een verminderd vermogen om taal te spreken en/of gesproken taal te begrijpen. Specifiek voor dementie.
Agitatie	
Agnosie	Stoornissen in de herkenning.
Agorafobie	Angst op een plaats of in een situatie te zijn waaruit vluchten onmogelijk is.
Alogie	Stoornis in de samenhang van het denken en de gesproken taal, waarbij weinig woorden worden gebruikt of, evt. met veel woorden, weinig gedachten worden uitgedrukt. Treedt op als negatief symptoom bij schizofrenie.
Angstgevoeligheid	De neiging om angstsymptomen schadelijk of catastrofaal te interpreteren.
Anhedonie	Stoornis in de stemming die wordt gekenmerkt door een onvermogen om te genieten van en emotioneel te reageren op gewoonlijk prettige activiteiten of gebeurtenissen. Specifiek voor depressieve stoornis.
Anomie	Het niet geïntegreerd zijn van een persoon in zijn omgeving of in een groep mensen in de maatschappij, of het ontbreken van maatschappelijke normen en waarden.
Anticipatieangst	Ongerustheid om een nieuwe aanval te krijgen.
Apraxie	Stoornissen in de praktische vaardigheden.
Betrekkingswanen	Stoornissen in de inhoud van het denken, gekenmerkt door de onjuiste, oncorrigeerbare overtuiging dat gebeurtenissen, voorwerpen of anderen speciaal betrekking hebben op de patiënt (delusions of reference). Treden op bij schizofrenie.
Bradyfrenie	Vertraagd tempo van het denken, zich uitend in vertraagde antwoorden op vragen en een trage, moeizame spraak met veel onderbrekingen. De patiënt ervaart zelf remming of zelfs een stilstand van het denkproces. Treedt op bij depressieve stoornis.
Concretisme	Het letterlijk nemen van abstracte begrippen.
Decorumverlies	Stoornis in het oordeelsvermogen, waarbij de patiënt zich niet meer houdt aan de sociale gedragsregels die gebruikelijk zijn voor de situatie en voor de patiënt gezien zijn sociaal-culturele achtergrond. Treedt op bij dementie.
Depersonalisatie	Stoornis in de zelfwaarneming, gekenmerkt door een subjectief ervaren, vrijwel steeds onaangenaam gevoel van vervreemding, verandering, of onwerkelijkheid in de relatie van de patiënt t.o.v. zichzelf of het eigen lichaam. Het gevoel van vervreemding of verandering heeft nooit werkelijkheidswaarde voor de patiënt maar altijd een alsof-karakter. Specifiek voor depersonalisatiestoornis.
Derealisatie	Het lijkt alsof de buitenwereld onwerkelijk is geworden, of op een grote afstand staat.
Disease	Ziekteproces.
Dranghandeling	Stoornis in motivatie en gedrag, gekenmerkt door egosyntonie handelingen (niet wezensvreemd voor de patiënt), waarnaar (vrijwel) voortdurend een innerlijk verlangen aanwezig is, in de vorm van een overwaardig denkbeeld of een preoccupatie. Wanneer de neiging om de handeling te verrichten sterk wordt, ontstaat een gevoel van spanning of opwinding. De handeling zelf geeft lust, voldoening of opluchting, maar kan gevolgd worden door schuldgevoel of zelfverwijten.
DSM	Diagnostic and Statistical manual of Mental disorders.
Dwanghandelingen	Stoornis in motivatie en gedrag, gekenmerkt door zich herhalende handelingen die tegen de wil van de patiënt in worden uitgevoerd en die niet-eigen (egodystoon) zijn (compulsies). De handelingen worden verricht om onacceptabele gedachten en wensen af te weren; wanneer ze niet kunnen worden uitgevoerd, dan leidt dit tot duidelijke angstgevoelens. Specifiek voor obsessieve-compulsieve stoornis.
Dysfore stemming	Stoornis in de stemming die kan worden omschreven met de termen ontstemd, wantrouwig, prikkelbaar, boos, kwaad of agressief.
Echolalie	Stoornis in de gesproken taal, gekenmerkt door het steeds herhalen van de laatste zinnen of woorden van de arts, ook als deze de patiënt vraagt dit niet meer te doen. Treedt op als katatonie bij schizofrenie.
Echopraxie	Stoornis in de psychomotoriek, gekenmerkt door het steeds nabootsen van de bewegingen van de arts, ook als deze de patiënt vraagt dit niet meer te doen.

	Treedt op als katatonie bij schizofrenie.
Epistemologie	De kennisleer, de leer betreffende de methoden en grenzen van de menselijke kennis.
Eufore stemming	Stoornis in de stemming die omschreven kan worden als overdreven opgewekt of uitgelaten. Treedt op bij manie.
Gedachtestop	Subjectief ervaren stoornis in het beloop van het denken, gekenmerkt door abrupte onderbreking in de gedachtestroom van de patiënt (blocking, Sperrungen). Kan gepaard gaan met het gevoel en de overtuiging van gedachtebelemmering. Treedt op bij Schizofrenie.
Gedragsinhibitie	Het met angst en teruggetrokkenheid reageren op nieuwe gebeurtenissen en onbekende situaties.
Hallucinatie	Zintuiglijke ervaring met een werkelijkheidskarakter zonder externe bron.
Hypervigiliteit	Stoornis in de aandacht, gekenmerkt door een verhoogde alertheid, waarbij de patiënt over het algemeen ook verhoogd afleidbaar is door gebeurtenissen in de omgeving waar men bij een medisch onderzoek normaal niet op zou letten. Treedt op bij manie.
Hypovigiliteit	Stoornis in de aandacht, gekenmerkt door het verminderd vermogen om de aandacht op iets nieuws te richten en van onderwerp te veranderen. Specifiek voor delirium, treedt op bij dementie.
ICD	International Statistical Classification of Diseases, Injuries and Causes of Death.
Illness	Ziektebeleving.
Illusoire vervalsing	Stoornis in de waarneming, meestal o.i.v. emotie of fantasie, gekenmerkt door een kortdurende foutieve zintuiglijke waarneming van een werkelijke externe prikkel.
Imprinting	Bepaalde genen komen juist wel of juist niet tot expressie, afhankelijk van of ze liggen op het chromosoom dat van de moeder of de vader afkomstig is.
Incoherentie	Stoornis in de samenhang van het denken, gekenmerkt door het volledig ontbreken van logische of begrijpbare samenhang in wat de patiënt zegt. De patiënt spreekt in gefragmenteerde gedachten, zinnen en zinsdelen. Treedt op bij organische (cognitieve) stoornissen en schizofrenie.
Inoculation = inenting	Ervaringen die plaatsvinden voor de blootstelling aan het trauma, en de psychische weerstand van het individu tegen het trauma versterken.
Karakter	Een door psychosociale en culturele omgevingsfactoren beïnvloede component van de persoonlijkheid.
Katatonie	De verzamelnaam voor doorgaans bizarre motorische stoornissen die vroeger karakteristiek waren voor een zeldzaam subtype van schizofrenie, doch tegenwoordig vaker voorkomen bij andere psychische stoornissen.
Labiël affect	Stoornis in de modulatie van de expressie van het affect, waarbij dit herhaald op een abrupte manier wisselt, terwijl er geen of geen duidelijke externe aanleiding voor is.
Lethargie	Stoornis in motivatie en gedrag die wordt gekenmerkt door volledige ongeïnteresseerdheid en sloomheid, doorgaans t.g.v. een bewustzijnsdaling. Specifiek voor de 'stille' vorm van het delirium.
Mutisme	Stoornis in de gesproken taal, gekenmerkt door het (vrijwel) ontbreken van gesproken taal. Treedt op bij organische (cognitieve) stoornissen, als katatonie bij schizofrenie en depressieve stoornissen, en als conversieverschijnsel.
Neologisme	Stoornis in de taalvorming (en mogelijk ook in de vorm van het denken), bestaande uit een woordnieuwvorming: een door de patiënt zelf bedacht, onbestaand woord dat betekenisloos kan zijn (specifiek voor afasie) of een eigen, bijzondere betekenis voor de patiënt heeft (specifiek voor schizofrenie).
Organische eenheidstheorie	De psychische functies geheel in neurobiologische termen vertalen.
Overwaardig denkbeeld	Een denkbeeld dat een dusdanig onredelijk grote plaats in het denken van de patiënt inneemt dat deze verhinderd wordt normaal rationeel te denken en te handelen. Het wordt door de patiënt zelf niet ervaren als eigenaardig of zinloos. In tegenstelling tot de waan is het overwaardig denkbeeld niet gebaseerd op onjuiste of onlogische veronderstellingen.
Pathogenese	De relatie tussen etiologische factoren en de uiteindelijke ziekte.
Persoonlijkheid	Karakter + temperament.
Preoccupatie	Stoornis in de inhoud van het denken, gekenmerkt door het niet kunnen loslaten van een gedachte, een overtuiging of een krachtig verlangen.

Psyche	De zetel van de bewustzijnsverschijnselen, het innerlijk, het binnenste.
Psychisch	Geestelijk, niet-lichamelijk, betrekking hebbend op de psyche, de ziel.
Somnolentie	Een vorm van bewustzijnsdaling. De patiënt doezelt weg bij niet aanspreken.
Sopor	Een vorm van bewustzijnsdaling. De patiënt antwoordt niet meer maar voert nog wel eenvoudige opdrachten uit.
Stupor	Toestand van (vrijwel) complete bewegingloosheid en mutisme bij een schijnbaar helder bewustzijn. De ogen zijn open en lijken de gebeurtenissen te volgen. Treedt op als katatonie bij schizofrenie, kortdurende psychose, depressieve stoornis en paniekstoornis als conversiestoornis en simulatie. Dikwijls is er echter een somatische oorzaak.
Suicide	Opzettelijk zelfbeschadigend gedrag met het doel iets te bereiken, met dodelijke afloop.
Suïcidepoging (tentamen suïcidiï, parasuïcide)	Opzettelijk zelfbeschadigend gedrag met het doel iets te bereiken.
Tachyfrenie	Versneld denken, zich uitend in versnelde spraak, met woordenvloed. Treedt op bij manie.
Tangentialiteit	Stoornis in de samenhang van het denken, waarbij de patiënt als het ware steeds langs het onderwerp van de vragen van de psychiater heen praat. Hij lijkt de vraag wel te begrijpen maar gaat er niet op in en geeft een antwoord met een andere inhoud (Vorbeireden). Treedt op bij schizofrenie.
Temperament	Een neurobiologische, erfelijk gepredisponeerde determinant van de persoonlijkheid en bepaald de emotionele natuur van iemand.
Verhoogd associatief	(Sterke) inperking (sociale) activiteiten, omdat de patiënt zoveel mogelijk probeert te voorkomen dat hij in een situatie geraakt, waarin de psychiatrische symptomen ondraaglijk zouden kunnen worden. Kenmerkend voor fobische stoornissen.
Waan	Een hoogst individueel denkbeeld, niet passend in de (sub)cultuur van de patiënt, waaraan met overtuiging wordt vastgehouden ondanks bewijzen van het tegendeel.
Wanen	Stoornissen in de inhoud van het denken, bestaande uit persoonlijke, fundamentele overtuigingen die in strijd met de werkelijkheid en oncorrigeerbaar zijn, ondanks afdoende bewijs van het tegendeel. De overtuigingen worden door anderen in de (sub)cultuur van de patiënt beschouwd als onmogelijk, ongeloofwaardig of onjuist. Het denken, de emoties en het gedrag van de patiënt worden er meestal sterk door beïnvloed. Specifiek voor de waanstoornis.